keeleõpetustes. Ka tema lauseõpetus on esimene, mis täiel määral väärib seda nime: näited on selles kõik väänmata rahvakeelsed, kõik tähtsamad lause-vahekordade alad on esitatud ja eesti süntaksi omapärasemad ning raskemad osad, objekt, predikaat ja subjekt nende eri muutevariatsioonides on leidnud õige käsitluse. Tähelepandav on lõpuks, et A. juba tarvitas oma grammatikas võrdlust soome keelega, kuigi selle põhjal tehtud järeldused on tihti vildakud ja ühekülgsed. A.-i keeleõpetuse tähtsamaist puudusist mainitagu, et autor on temas liiga kitsarinnaliselt toetunud kohaliku Kuusalu murde joontele, pidades veaks kõike, mis sellest kuidagi erines, teiseks, et temalgi on jäänud märkamata häälikute II ja III välte vahe, ja lõpuks, et tal esineb hulk vigaseid keelenähtuste-seletusi, mis aga tolleaegset keeletundmis-seisukorda ning autori eelharidust arvesse võttes oli paratamatu. A.-i grammatikal on olnud tunduv mõju mitmelegi pärast teda ilmunud eesti keeleõpetusele. — Muud A.-i kirjutised ei vääri enam sellevõrra tähelepanu kui eelloendatud. Nii on temalt ilmunud »Inland'is« järgmised eesti keelesse puutuvad artiklid: 1) »Über die Etymologie der Ehstn. Worte: koera koonlased« (Inl. 1844, nr. 51), 2) »Urgeschichte des Estn. Volksstammes, vom Prof. Dr. Fr. Kruse. Moscau, 1846« (kriitika; Inl. 1846, nr. 51), 3) »Bedenken über »Wennekülla Hans« (Inl. 1852, nr. 35), 4) »Danksagung« (Inl. 1854, nr. 50), 5) »Zur Verständigung« (Inl. 1855, nr. 2), 6) »Lug und Trug« (Inl. 1855, nr. 11), 7) »Dialog zwischen zwei Freunden der Estn. Sprache« (Inl. 1859, nr. 50). Tema 1858 ilmunud teos »Abriss einer geograph. und geneal. Geschichte sämmtl. Staaten alter und neuer Zeit« ei paku huvi eesti keele uurimise seisukohalt. — A. ei ole, niipalju kui teada, midagi kirjutanud e e s t i k e e l i (kui maha arvata eelmainitud vaimulikkude raamatute parandusproovid, mida ei saa lugeda iseseisvaks kirjatööks). A.-i töödest e e s t i k e e l e k o h t a ei pääse aga mööda ükski, kes tahab tutvuda meie kirjakeele arenemislooga.

P a u c k e r, Geistl., 118 j.; P a u c k e r, Kirch. u. Pred., 37; *Alb. Acad.* 1480; E. Ü. S. Alb. II (V. R e i m a n); H e r m a n n, E. kirj. ajal., 356 jj.; K a m p m a n n, Peaj. I[II], 8 jj. *E. M.*

AINSON, Peeter, Eesti ärkamisaja tegelane, sünd. 17. XI 1850 Paistu klk. Holstre kroonuvalla Massumõisa talu rentniku pojana. Juba P. A-i isa H a n s (1811—67, abielus dr. M. Veske poolõe Mallega), Jaan Adamsoni lähedane sõber, oli oma aja kohta silmapaistev isik, kes rahva käekäigu parandamisest täie arusaamisega osa võttis; oli üks nende palvekirjade autoritest, mida juba 50-date a.a. lõpul kõrgemaile valitsuseasutustele saadeti ja kus ettepanekuid tehti talurahva õigusliku ja majandusliku seisukorra parandamiseks; käis isiklikult ühe eesti deputatsiooniga Peterburis. — Peeter A. omandas oma hariduse Pulleritsu koolis J. Adamsoni (vt.) peres ja Paistu klk.-koolis, siirdus sealt Viljandi kreiskooli, kust isa varajase surma pärast a. 1867 koju tagasi pöördus talu pidama, kõrgema hariduse omandamise kavatsust kõrvale jättes. Juba 70. a. a. alul hakkas A. osa võtma tolleaegsest avalikust tegevusest. A.-i huvide intensiivsuse ja mitmekülgsuse ning tegelaste vähesuse tõttu levis ta teotsemine mitmele alale. Ta oli üks neist 13-st, kes Aleksandri kooli asutamispalvele alla kirjutasid, võttis Eesti Kirjameeste Seltsi tegevusest osa Jakobsoni pooldajana, oli Viljandi Põllumeeste Seltsi asutajaid (1872.—73. a.) ja pärast Jakobsoni surma seltsi esimees. Kõige selle aja eesti silmapaistvamate isikutega, m. s. eriti dr. M. Veskega, oli A. kirjavahetuses ja vahendita läbikäimises, olles Holstres, oma lähemas ümbruses, kust võrsunud mitmedki Eesti politilise ärkamisaja tuntud mehed, eesti rahvusliku mõtte õhutajaid ja kandjaid Hain Henno (vt.) kõrval. Hoolsa iseõppimise teel oma teadmisi täiendanud, oli A. oma aja kohta haritud mees, kes oma oskustega ja praktiliste teadmistega, eriti seadusetundmises, palju kasu tõi. Mainida võiks lugematuid protsesse, mida A.-il valla, seltside ja üksikute isikute huvide kaitseks tuli ajada, selleks ette võttes reisisid Tartu, Pärnu, Riiga ja Peterburi. — 90. a. a. venestuse tulekuga vaibub A.-i tegevus. Oma elu viimseid aastakümneid võrdlemisi vaikselt veetes suri ta 9. IV 1922.

P. A a v i k u l t (Olustverest) j. m. saadud andmeil. *R. K.*

AINT, Adam (Adolf), sünd. 26. I 1843 Rannu klk. Tamme v. Verevi külakooliõpetaja Tohver A.-i pojana, sai koolihariduse Rannu kihelkonna- ja Tartu kreiskoolis ning täiendas oma haridust edasiõppimise teel; oli möödunud sajangu 70. a. a. Tartu sillakohtus kantselei-ametnikuks (journalist); asutas ajalehe »Tartu Eesti Seitung« ja toimetas ning andis seda välja 1879.—81. a. (esimene number ilmus 24. VII 1879). Ka asutas A. oma trükikoja ja raamatukaupluse Tartus. Kodumaa politikas pooldas ja toetas A.-i leht üldiselt C. R. Jakobsoni «Sakala» seisukohta; omalt poolt püüdis ta kodumaa olude arendamiseks kaasa aidata eriti seaduste seletamise ja tutvustamise läbi; ometi ei suutnud ta sisu ega vaimlise ulatuse